

Alleen op
een WRAK.

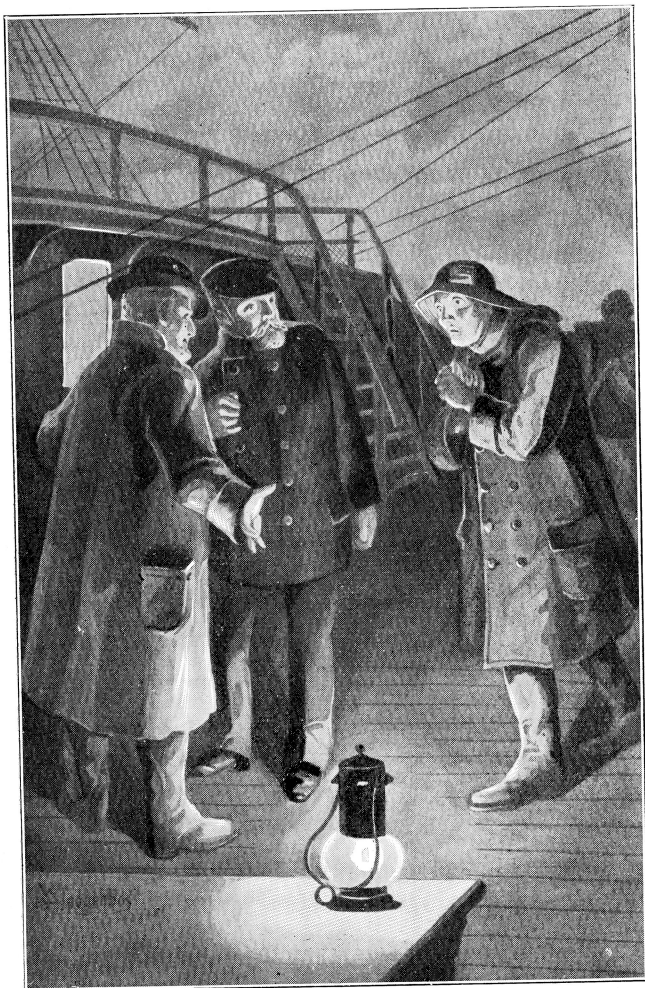
C. Brouwer Pz.

ALLEEN OP EEN WRAK.

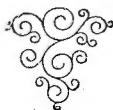

Alleen op een wrak.

EEN WAAR VERHAAL

DOOR

C. BROUWER.

ROTTERDAM.
J. M. BREDÉE.

I. De Zee.

„Als de stormen vreeslijk woeden,
 Als de baren berg-hoog staan,
 En de fel-beroerde vlooden
 Teisterend den scheepsromp slaan; —
 Als zich de arme schepelingen
 Op de kiel van 't schip verdringen,
 Dat, gekanteld overzij,
 Onder 't bruisend schuim bedolven
 Tot een speelbal strekt der golven,
 't Reddeloos vergaan nabij!....
 Wie, wie kan dan uitkomst geven?
 Wie dan keeren 't dreigend lot?
 Wie behouden 't veege leven?

Schepelingen, — dat kan God!”

Wie met schepen ter zee afvaren, handel doende op de groote wateren, zien de werken des Heeren en Zijn wonderwerken in de diepte. Als God spreekt, zoo doet Hij een stormwind opstaan, die haar golven omhoog verheft; zij rijzen op naar den hemel, zij dalen neder tot in de afgronden; hun ziel smelt van angst. Zij dansen en waggelen als een dronken man, en al hun wijsheid wordt verslonden. Doch roepende tot den Heere in de benauwdheid, die zij hadden, zoo voerde Hij hen uit hun angsten. Hij doet den stormwind stilstaan, zoodat de golven stilzwijgen.

Dan zijn zij verblijd, omdat zij gestild zijn, en dat Hij hen tot de haven hunner begeerte geleid heeft. Laat hen voor den Heere Zijn goedertierenheid loven en Zijn wonderwerken voor de kinderen der menschen!

Een schoon natuurtafereel wordt ons in deze woorden geschilderd. Wij zien haar voor ons, de onmetelijke zee! Op de kaart wel een klein gebied, maar in werkelijkheid een onafzienbare watermassa.

Nu is zij in rust: een zacht golfgeklots toont, dat zij er nog is, dat zij nog leeft, de schijnbaar onnoozele! Met een blij en tevreden gelaat verrichten de matrozen hun werk op de schepen, die, door een zachten wind voortbewogen, nauw hoorbaar haar rug doorploegen. De heldere zonnestrallen worden zoo levendig teruggeworpen, dat ons oog er voortdurend naar ziet. En des avonds geven de bleeke stralen der maan zulk een weemoedig voorkomen aan al het omringende, dat de mensch in stille bewondering wegzinkt. Kalm en rustig als zij nu is, slechts door een koeltje flauw bewogen, toont de zee aan onzen starenden blik het beeld van kalme rust en vrede.

Maar meent niet, dat die kalmte aan de zee steeds eigen is. O, neen! Dat zuchtje kan aangroeien tot een flinke bries, die bries tot een sterken wind, en die wind tot een storm. Ziet haar dan eens in haar kracht! Die effen vlakke der golven heeft zich opgelost in bergen en dalen.

De kustbewoners kennen haar woest gebruis, als het brullen van een ontembare leeuw. Zij beven voor het geweld, waarmee de golven aan den voet der duinen gebroken worden.

Daar ginds in die woningen brandt het licht nog, al is het middernacht. Onrust heerscht er in de harten der bewoners; zij vreezen die hooge zee, zij hebben

eerbied voor den storm. Bulderend werpt de zee zich op de borstwering van zand, die zij zichzelf gemaakt heeft om haar in haar woede te betoemen. Met bevenden tred begeeft zich menigeen naar het strand, om .... ja, waarom? Maar hoort gij dan de klagende stem der vrouwen niet? Zij fluisteren denamen van haarmannen of vaders, zonen of broeders.

Daar staat de kustwachter met een lantaarn in de hand. Hij tracht dien benauwden moed in te spreken, maar hij gevoelt zelf van hoe weinig waarde zijn troost is. Slechts een kort, doch vurig gebed, vaak onhoorbaar voor den mensch, maar door God gehoord, kan die bedroefden doen vertrouwen op Zijn vaderlijke bescherming. Zij leggen zich ter ruste, doch rusten niet; zij sluiten de oogen, maar slapen niet. Hun gedachten zweven daar op de Noordzee; in den geest meenen zij het schip te herkennen, dat met storm en golven worstelt. Menige moeder wordt door een benauwd voorgevoel ontrust. Zij gevoelt, dat het genade is in tegenspoed geduldig te blijven, wanneer zij de bange toekomst als droeve werkelijkheid denkt, en lispelt:

„Gij, kinderen! wellicht weezen,
En ik een arme weêuw!”

En de arme schepelingen?

Zij drijven op een krakend stuk hout. Geen stuurmanskunst of kompasnaald kan hier raad geven. Geen Noordster, waarnaar zij hun koers kunnen richten, want zij is verscholen achter de donkere wolken. Een enkele straal der maan, die in den strijd tegen de opeengehoopte wolkgevaarten overwint, toont hun, hoe verbolgen de natuur is. Een zwarte nevel, als een lijkfloers, bedekt het water, dat straks hun graf kan worden. Hooge golven rollen af en aan. Nu eens achterhalen zij elkander, waardoor zij of vernietigd of met dubbele kracht voorwaarts gewenteld worden. Straks tillen zij het schip 10 tot 18

Meter op boven het daarnaast liggend golfdal, om het weldra in de diepte te doen verdwijnen. Te verdwijnen, . . . want weet wel, zulk een stortzee kan breken, en dan bedekt de zee het schip, en — de menschen zullen dan spoedig lijken zijn. Dan zal die zwarte nevel in waarheid hun zielloos overschot tot lijkfloers strekken.

Arme schepelingen!

De donkere nacht schijnt hun een eeuwigheid. Zij verlangen naar den morgen; biddend zien zij naar het Oosten. Als de zon verrijst, zal er wellicht redding komen. De morgen komt, en met dezen het ketenen van den storm. „Wie zee bouwt, leert bidden!” zeiden de ouden. En in waarheid, arme zwervers, bekomen van vrees en schrik, tengevolge van de pijnlijke onzekerheid, waarin zij des nachts verkeerden, danken daar dikwerf den God van genade en barmhartigheid. Vermoeid en uitgeput naar lichaam en ziel, is hun de rust als balsem op de wonde.

Dit is het tooneel, waarop wij een vijftiental zee-lieden willen volgen: zeelieden, die grootendeels den mannelijken leeftijd bereikt, en reeds meer dan éénmaal den strijd tegen de elementen gestreden hebben. Hun geest draagt den stempel van afhankelijkheid, gewoon als zij zijn te ondervinden, dat een andere hand dan die eens menschen hun lot bestuurt. Maar toch bezitten zij dat gevoel van eigenwaarde, dat bij een zeeman zoo juist geplaatst is, daar zij elk in hun positie aan boord onmisbaar zijn, en toch ieder op zichzelf niet veel kan uitrichten.

II. HET VERTREK.

Het is een der laatste dagen van de maand September. Een roode purpergloed kleurt den hemel aan de

oosterkim, — heerlijke voorbode van de opkomende zon! Een waas van vrede en rust ligt over de natuur uitgespreid. Hoewel nog vroeg in den morgen, heerscht er in de kleine Zuidhollandsche zeeplaats M. een bedrijvige drukte.

In de ruime, flinke haven, die het midden der stad met den Maasstroom verbindt, liggen eenige visschersschepen, loggers genaamd, gereed om te vertrekken. Voor een vier à vijftal dagen aangekomen, na een verblijf van drie tot vijf weken op de Noordzee, hebben zij de rijke lading gelost, de netten uit het schip gehaald om ze te doen schoonmaken, tanen en boeten. Reeders en matrozen waren tevreden over de besomming: dezen tellen hunnen vrouwen de blanke geldstukken voor, welke zij met Gods hulp op de ranke kiel verdienen!

't Is waar, zij waren ditmaal gelukkig. Hun arbeid werd naar verdienste beloond. Was dit dan niet altijd het geval? Helaas, neen, ook zij moesten den ganschen nacht wel eens visschen, om, als zij de netten hadden binnengehaald, mismoedig tot elkander te zeggen: „Wij hebben niets gevangen!” Dan gevoelden de ernstigsten onder onze visscherlieden de beteekenis der woorden: „'t Is te vergeefs, dat gij lieden vroeg opstaat, laat opblijft, en eet brood der smarten.” En soms vingen zij zooveel haring in hunne netten, dat deze niet alleen dreigden te scheuren, maar ook te zinken, zoodat zij de vleet moesten afkappen, bedacht op behoud van het schip. Mocht dit — de vloek in den overvloed! — hen gelukkig niet vaak treffen, in vroegere jaren was het hun toch meermalen gebeurd, dat zij en hun makkers op andere schepen een al te grooten voorraad zeebanket uit de diepte ophaalden. Het werd dan voor zoo weinig aan den wal verkocht, dat reeders en matrozen klagen moesten: „Zoo veel arbeid en zoo luttele verdiensten!” Het was dan wel waar, wat zij

zoo menigmaal gelezen hadden, wanneer zij van hun woning naar het schip gingen: „Aan Godes zegen is 't al gelegen!”

In de nabijheid van hun schip toch stond van oudsher een houten kraan, — een werktuig, waarmede de masten uit het schip getild werden om zoo noodig hersteld te worden. Sinds was dat antieke voorwerp door een ijzeren vervangen, waarop geen plaats was voor een opschrift. En daarenboven — onze vroede vaderen zijn te wijs om een opschrift te dulden, dat zij voor heiligschennis houden, waar het onzen vaderen een uiting van godsdienstig gevoel was.

Onze zeelieden dan waren blijde eens eenige dagen genoegelijk onder de hunnen te verkeerem. Het viel hun hard, weer zoo spoedig de plaats in den huise-lijken kring te moeten verwisselen met het vooronder van het zeeschip. Maar het moest, misschien nog één reis na deze, en dan zou het onzen matrozen vergund zijn, minstens een paar weken, soms een paar maanden onder de hunnen door te brengen.

Den vorigen dag zijn schoone netten aan boord gebracht. Tonnen met zand zijn in het ruim neergelaten om het schip den vereischten diepgang te geven. Als men ter zee met de visscherij gelukkig is, wordt de ballast buiten boord geworpen, en men pakt de haring in de ledige tonnen. Onder toezicht van kommiezen is de noodige hoeveelheid zout uit het pakhuis naar het schip gebracht. Men is van alles voorzien, van versch drinkwater en bier, van aardappels, boonen, rijst, spek, scheepsbeschuit, enz. Alles is gereed: nog één uur en men zal vertrekken.

Daar ligt de sterkgebouwde logger „Johan Cornelis,” aan de kade vastgemeerd. De vlag in top: de vaderlandsche bovenaan, en de plaatselijke er onder. Het heeft iets plechtigs de vaderlandsche driekleur te zien wapperen, vooral wanneer wij er aan denken, dat diezelfde vlag straks waaien zal op de Noordzee,

op de Engelsche kust. De zeeman is in 't algemeen een echt Vaderlander; hoewel hij den naam van Nicolaas Beets zelden heeft hooren noemen, zal hij spoedig den man achten, die eens sprak: „Ik dank God, dat ik een Nederlander ben!”

Verrukkelijk vooral is de aanblik op de haven van 't stadje M. op den zoogenaamden „Buisjesdag.” Op dezen dag wordt is de Protestantsche kerken een bidstond gehouden voor de haringvisscherij. De schepen, die dan grootendeels gereed liggen om het ruime sop te kiezen, zijn op dien Zondag — gewoonlijk een

der eerste in de maand Juni — rijkgetooid met vlaggen. Die schepen, alle net opgeverfd, vertegenwoordigen een groot gedeelte van den plaatselijken rijkdom. De welvaart van arm en rijk, van matroos en reeder, van winkelier en ambachtsman hangt voornamelijk af van den bloei der visscherij. De 70 à 80 schepen der stad oefenen in de mate van hun geluk invloed uit op bijna evenveel honderden menschen.

„Nederland haalt meer goud uit de zee op, dan andere volken uit den grond delven,” zeide eens iemand. En dat is vooral waar ten opzichte van het verleden. Van datzelfde stadje M. met zijne acht tientallen schepen, zegt Groen van Prinsterer, dat de Duinkerker kapers van 1631 tot 1637 tweehonderd schepen vermeersterden. In de dagelijksche gevechten tegen deze stoutmoedige zeelieden werden kloeke matrozen en ervaren bevelhebbers als Piet Hein en Maarten Tromp gevormd.

De zeilen zijn nog niet geheschen, dit gebeurt eerst later. Een sleepboot zal de „Johan Cornelis” uit de haven langs den Nieuwen Waterweg naar zee brengen. Hoor die stoomfluit te keer gaan; de kapitein der stoomboot begint ongeduldig te worden en geeft een sein om wat voort te maken. „Aan boord, jongens!” roept de schipper van den logger zijn matrozen toe.

Nog een laatste kus, een afscheidskus wordt den vrouwen en kinderen gegeven. Een laatste hartelijke handdruk, die voor scheidenden en achterblijvenden zooveel te zeggen heeft. „Behouden reis!” klinkt het nu uit aller mond. Er is kracht noodig voor die vrouwen en moeders om niet te weenen. Kracht? O, weest dan maar zwak; en weent, zoo gij uw tranen niet kunt bedwingen. Uit een traan spreekt meer dan een gedwongen glimlach. Zelfs de matrozen moeten zich bedwingen; immers scheiden is zoo prettig niet, en nog minder de verwisseling van den vasten wal met de onzekere wateren.

Langzaam wordt het schip uit de haven gesleept tot aan de rivier, zoodat de vrouwen gelegenheid hebben om mede te loopen tot het havenhoofd. Nog een luid, algemeen: „Vaarwel!” weerklinkt. Menigeen wischt zich de tranen van de wangen.

„Dag, man! Dag, Pieter!” roept een visschersvrouw van middelbaren leeftijd haar man en haar jongsten zoon toe, die beiden op hetzelfde schip varen.

„Dag, moeder!” roept de vijftienjarige jongen met bevende stem. „Dag, moeder, tot weerziens!”

Nog eens gewuifd met zakdoeken en petten. Nog een blik op het schip, en allen gaan huns weegs.

III. VER VAN HUIS.

Daar was een tijd, dat de Nederlandsche visschers bekend stonden als koene zeevaarders niet alleen, maar ook als degelijke Christenen. God werd op het schip gediend, Zijn naam werd geëerd, Zijn Woord was een gids op de wijde wateren. Wij zullen geenszins ontkennen, dat er zulke mannen nog gevonden worden. Maar hun getal is niet groot. De geest der eeuw is ook op zee doorgedrongen.

Zag men in vroegere dagen op het dek van een vertrekkend schip meermalen een predikant, die den schepelingen op hun verre reis een ernstig woord toesprak, en een Christelijke aanmaning gaf om te vertrouwen op den God der groote wateren, — thans is men daarvan minder gediend. De reeders, meerendeels mannen van hun tijd, rekenen minder met den godsdienst, en de schepelingen, die nog goedgezind zijn, laten zich door menschenvrees weerhouden aan den wal uit te komen voor Hem, die eens sprak: „Een iegelijk, die Mij belijden zal voor de menschen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn vader, die in de hemelen is.”

Het duurt wel eenige dagen, voor men zich in de afwezigheid van vader schikken kan. Moeder pinkt menigen traan weg, want zij weet, hoeveel dit gemis haar kost. De opvoeding der kinderen is een taak, die op haar schouders rust. In moeilijke omstandigheden moet zij handelend optreden. Haar kinderen, die haar lief zijn, bezorgen haar wel eens oogenblikken, waarin zij vader bij zich verlangde, om te buigen, wat gebogen moest worden.

Een moeder, die den vader des huizes elken dag bij zich heeft, bezit vaak in de aanstaande komst van haar man een middel, dat het kwaad voorkomt.

Maar een zeemansvrouw weet als een rechtgeaarde moeder, dat zij de weinige dagen, gedurende welke haar huiselijke kring door haar echtgenoot vervroolijkt wordt, niet mag vergallen door het openslaan van het zondenregister der kinderen. Zij heeft geduld, maar nog meer wijsheid noodig.

Daar op het schip is het onzen zeelieden den eersten tijd zoo koud, zoo ongezellig. Langzamerhand zien zij

den toren achter de boomen verdwijnen. Die toren en die kerk, zij spreken nog van hun voorvaderen. Immers in de bloeiende dagen van godsdienst en zeevaart, omstreeks 1630, legden de zeelieden en de reeders zich een vrijwillige belasting op, om den bouw van het Godshuis te helpen bevorderen en voltooien. Van elke ton haring, die werd aangebracht, werden enkele stuivers afgezonderd, als zoovele bouwsteentjes

voor hun kerk. Wij bewonderen nog vaak de gewrochten op godsdienstig en menschlievend terrein van onze voorouders. Doch wij denken wel eens te veel aan het grootsche, aan hetgeen voor oogen is, zonder te letten op de macht van het kleine, door gemeenschappelijke samenwerking, in liefde geheiligd.

De duinen vertoonen zich reeds aan hun blik. Tusschen de hoofden door voert de stoomboot hen naar zee. „De zeilen hijschen!” klinkt het. „De sleep-tros los!” Daar keert de stoomboot terug, en de

„Johan Cornelis” steigert als een waterros op de golvende baren der Noordzee.

De stuurman heeft zich aan het roer geplaatst, het kompas staat voor hem. Naast hem bevindt zich de schipper. Zij spreken met elkander af, waarheen ze zullen zeilen. „Op 51° N. B. en 20° O. L. hebben wij de laatste maal zulk een goede vangst gehad, wij moesten daarheen maar koers houden,” zegt de schipper.

„Wellicht praaien wij nog wel een logger, die van de visscherij naar huis keert, en ons van raad dient,” herneemt de stuurman.

De matrozen, die nu nog niet tot den arbeid geroepen worden, zitten met elkander te spreken op het dek. Aangename en onaangename herinneringen spelen allen min of meer door het hoofd. Hier ziet men een glimlach, daar een somberen blik.

In het oog van Pieter glinstert een traan, dien zijn vader niet in staat is te drogen.

„Kom, jongen,” zegt Kramer tot zijn zoon, „over een paar weken ben je weer bij moeder!”

„Maar, vader! ik heb zoo'n bang voor gevoel, het is mij, of . . . !” Hier begon Pieter te weenen.

De vader laat, na eenige pogingen tot opbeuring, den vrijen loop aan het gevoel van zijn zoon. „Aan een voor gevoel valt weinig te doen,” denkt hij, „het is zoo ongegrond, en daarenboven, menigeen kwam na een innerlijke vrees gezond en wel weer thuis. Het moge al eens verwezenlijkt zijn, het is hier bij mijn jongen een heimwee naar zijn lieve moeder.”

Des middags, toen het schip Scheveningen voorbijgezeild was, begon de kok aanstalten te maken voor zijn gewone taak. Een eenvoudig, doch krachtig middagmaal stond weldra op tafel. Het gebed werd niet vergeten. Aan het einde van den maaltijd las de schipper een gedeelte van Gods Woord voor.

De Bijbel en „de Godvruchtige Zeeman” zijn twee

boeken, die op niet vele schepen gemist worden. Vaak zijn zij ook voorzien van andere, goede leesstof. Menig matroos heeft een stapeltje dag- of weekbladen meegenomen, waaruit hij in zijn vrijen tijd het nieuws kan putten, en zijn makkers voorlezen. Zoo blijven ook zij op de hoogte van hetgeen er voorvalt in het lieve vaderland en daarbuiten. Meermalen worden er godsdienstige en staatkundige gesprekken gevoerd, die invloed hebben op de vorming der schepelingen. Bederven kwade samsprekingen goede zeden, een matroos, die tevens Christen is, en zijn gedachten vrij wel kan uiten, heeft op het schip een heerlijke roeping te vervullen.

IV. DE HARINGVANGST.

Na drie dagen gevaren te hebben, kwamen zij eindelijk op een plaats, waar zij hun werk wenschten te hervatten. Hier en daar zag men een scheepje dobberen. Zelfs was men zoo gelukkig geweest een schip te praaien, waardoor men te weten kwam, dat er nog al wat te vangen was.

Het werk zal nu beginnen. Ieder matroos weet, wat hem te doen staat. De netten worden uit het ruim in de zee geworpen, het kleine zeil wordt geheschen, en het groote gestreken. Over een lengte van een kwartier gaans drijven nu de netten in zee. Hier en daar is een drijvende ton tusschen geplaatst, waarin een stok staat met een vlaggetje bovenop. Aan den bovenkant worden de netten drijvende gehouden door stukken kurk, van onderen hangen zij vrij naar beneden. Stil drijven de scheepjes daarheen!

Wanneer de maan helder schijnt, zwemmen de haringen soms met de rugvin boven water. Scherp

licht schijnen zij niet te kunnen verdragen, overdag zwemmen ze dan ook dieper dan 's avonds. Een zacht licht lokt hen, daarom plaatsen de visschers 's nachts lantaarns op hunne schepen. De haring zwemt gewoonlijk bij scholen van duizenden. Soms ziet de zee er zilverwit uit van de blanke ruggen der opeengepakte zeediertjes.

Eenige uren ligt het schip nu aan de vleet. Overvalt hen een storm, dan kunnen de netten niet opgehaald worden, zij liggen dan wel eens meer dan 24 uur in 't water. Ook gebeurt het wel, dat Engelsche visschers begeerig zijn op de netten en den inhoud: zoo mogelijk worden er dan eenige afgehakt, en als buit meegenomen.

Om dezen diefstal, meestal bij dag gepleegd, te keeren, moeten de visschersschepen van alle natiën op de Noordzee gemerkt zijn met een nummer en de beginletters hunner stad. Die teekens zijn op de schepen en hun zeilen aangebracht. Niet opvolging dezer internationale wet wordt met boete gestraft. Heeft een bestolene het nummer en de letters van het kaperschip kunnen lezen, dan wordt bij terugkomst een klacht ingediend bij den waterschout zijner gemeente. Deze wordt overgebracht naar het land, waar de kaper thuis behoort, en meermalen heeft een buitenlandsche rechtbank onze visschers in het gelijk gesteld en hun een schadevergoeding toegevoezen.

Ter beveiliging onzer vloot doorkruist een onzer oorlogsschepen de Noordzee; wie hulp of raad behoeft, laat de seinvlaggen in den top van den mast wapperen, in hope van door den kruiser bemerkt te worden.

Weldra worden de netten opgehaald. Vroolijkheid staat op het gelaat der visschers te lezen, want de vangst is groot. Alle handen op het dobberende vaartuig dus aan 't werk. De tonnen worden naar boven

gehaald en opengeslagen, het zout binnen het bereik geplaatst. De mesjes zijn al gescherpt, zoodat het kaken vlug van de hand gaat.

Het kaken is een nuttige uitvinding; zonder haar zou de haring spoediger tot bederf overgaan, en nimmer zoo lekker smaken. De Engelschen hebben het in die kunst nimmer zoo ver kunnen brengen als onze zeelieden. Wij zullen niet, evenals Karel V, een bezoek brengen aan het graf van Willem Beukelszoon te Biervliet, maar toch zijn wij hem dankbaar voor hetgeen God door hem onzen Nederlandschen visschers wilde schenken. Nu kan de haring zoo goed bereid worden, dat men elk jaar duizenden tonnen naar het buitenland verzendt, waar men ze met graagte als Hollandsche haring eet.

De haring wordt dan in de tonnen gelegd, gezouten, en vindt dra beneden in het ruim een plaats. De vleet is binnengehaald, 40 tonnen zijn gevuld, in elke ton zijn 7 à 800 haringen.

Men is dankbaar en voldaan. Als straks de kok zijn versch gebakken haring op tafel zet, zal de schipper den Heere danken voor Zijn rijke zegeningen, en Hem boven die stoffelijke weldaden een zegen vragen voor de zielen der schepelingen.

Aan boord van de „Johan Cornelis” gaat alles vrij eensgezind toe. Denk evenwel niet, dat dit op elk schip het geval is. In vroegere jaren, toen met de haringvisscherij meer verdiend werd dan tegenwoordig, voeren alle matrozen op aandeel van de opbrengst der lading. Ieder matroos wist, hoeveel hij zou ont-

vangen van elke honderd gulden, die er voor de gevangen haring door den reeder gebeurde werd. Later kreeg men een overgangstoestand. Door de schrale vangst monsterden sommige matrozen op een vast weeggeld; of er veel of weinig gevangen werd, zij wisten, wat zij in elk geval verdienden. Kwaadwillige matrozen maakten daarvan misbruik; bij een rijke vangst waren zij wel eens traag om te werken, en lieten den arbeid neerkomen op hen, die op aandeel werkten. En omgekeerd, als er weinig gevangen werd, was de toestand op menig schip verre van rooskleurig. Doch door het verstandig optreden van den schipper, en de wijze maatregelen van den reeder werden de moeilijkheden opgelost.

V. EEN DONKERE WOLK.

Zoo gaat het de „Johan Cornelis” voor den wind. Maar zal het zoo blijven?

Drie nachten achtereen werd er gevischt, zoodat er al een groote voorraad haring aan boord was. Den laatsten morgen was de lucht nog zoo helder als kristal. Maar toch was de zee niet zoo rustig en kalm, als men bij zulk mooi weer verwachten kon. De deining der zee was bijzonder groot, en dit is steeds een teeken, dat een storm is voorafgegaan, of dat deze volgen zal.

De schipper ging naar zijn kajuit om den stand van den barometer waar te nemen. Het kwik was zeer gedaald, en kondigde wind en regen aan. Men vreesde evenwel nog voor niets, daar de natuur nog geen verandering aantoonde. De morgen ging rustig voorbij, doch in den middag draaide de wind naar het Noordwesten. Aan den horizon bemerkte men een wolk, die steeds naderde en aangroeide. De

zachte wind werd dra een stijve bries, die het schip dobberend de baren deed klieven.

De zon ging onder. Den blauwen hemel van straks herkende men niet meer. Donkere wolken bedekten het azuur, en slechts daar ginds in het verre Westen zag men nog den rooden gloed van de ondergaande zon. Een innerlijke vrees voor den naderenden nacht beving onze matrozen. Een stem in hun ziel sprak: „Wachter, wat is er van den nacht?”

Er werd besloten de netten niet uit te werpen, daar men groot gevaar zou loopen ze te verliezen. 't Is acht uur. De matrozen, die de wacht hebben, staan aan 't roer; de lichten zijn opgestoken. Men zal beproeven in 't ruime sop te blijven, ten einde niet aan lager wal te geraken, waar het gevaar grooter is, dan in volle zee. De andere schepelingen zijn in het vooronder, deze kijkt bedeesd voor zich, genen zitten met elkander te praten, en geven weerkundige opmerkingen ten beste.

Pieter staat naast zijn vader, die de rookwolken uit zijn pijpje blaast.

„Vader, wat denk je van het weer?”

„Ja, jongen! ik vrees, dat het van nacht wel wat zal spoken op zee. Ben je bang? Kom, wees ferm, je moet niet zoo bevreesd voor je kijken. Ga maar eens mee naar boven!”

Beiden stapten de trap op en plaatsten zich bij de matrozen op wacht. 't Was al gaan regenen en duchtig ook. De zuidwester was op het hoofd gedrukt, en de oliejas aangetrokken, zoodat men tegen een bui bestand was. Dat het weer al zoo ruw was, had onze Kramer niet gedacht. De wind floot hun om de ooren, en de kille regen deed Pieter huiveren, zoodat het verblijf op het dek niet van langen duur was.

De nacht daalde op aarde. Stilte, rust en vrede

bleven echter verre. Integendeel, alles op de „Johan Cornelis” was in beweging. De wind was tot een storm aangegroeid, de onstuimige golven verhieven zich bruisend en schuimend ten hemel. Soms dreef de storm het water voor zich uit. Bulderend loeide de storm door de touwen van het schip. Het groote zeil had men bijtijds gereefd, terwijl een krachtige windruk een kleiner zeil krakend aan flarden gescheurd had.

De matrozen moesten nu besluiten, waar zij wezen wilden. De luiken moesten gesloten worden, daar er anders zooveel water in het schip kwam. Een viertal ging naar beneden, waaronder ook de kleine zeeman, Pieter. Zijn vader met de overige schepelingen stonden boven op het dek om den schipper geschaard. Deze stond aan het roer. Waarom? Om te sturen? Ach, neen! 't Zou vergeefsche moeite geweest zijn, maar toch hield hij als uit gewoonte zijn hand aan den helmstok geslagen. Peinzend staart hij voor zich, maar rondom is alles stikdonker. De matrozen waggelen op hunne voeten, deze houdt zich vast aan den mast, een ander heeft zich, uit vrees van weggeslagen te worden, aan een touw vastgebonden.

Wat is de mensch toch nietig in den strijd tegen de woedende elementen!

Waar is uw kracht, o mensch! als God den storm loslaat? Waar is uw moed, als de wateren zich opheopen rondom u? Alle menschelijke verwachting houdt op, als men gevoelt, dat de Heere spreekt! Hemel en aarde schijnen bewogen te zijn, en te midden dier geweldige uiting der natuurkrachten is het rustpunt een stukje hout, dat krakend her- en derwaarts geslingerd wordt.

„O, God! behoed ons, wij vergaan!” dit woord weerklinkt in de bevroese gemoederen. De schipper zendt een vurig gebed op tot den Almachtige, — wiens

naam Ontfermer is, — om bijstand in den nood. Bange uren werden daar doorleefd. De pijnlijke onzekerheid van hoop en vrees putte de matrozen uit, doch het gevaar was te groot, om een oogenblik aan den slaap te kunnen denken.

Een licht gestommel deed zich van onder hooren. Men opende het luik en vier matrozen, die getracht hadden te rusten, wenschten boven te komen. Men gaf gehoor aan hun wensch. Daar stonden nu allen: zeevaartkunde, kompas, noch roer vermochten iets tot afwering van het dreigend gevaar.

VI. IN DOODSGEVAAR.

In dien toestand kwam geen verandering. Men leefde bij het oogenblik.

„Indien het Uw wil is, o God! dat wij de onzen niet meer zien zullen, dat wij voor Uw rechterstoel verschijnen moeten, wees dan om Uw lieven Zoon onze zielen genadig!” zoo klonk een gebed op de kniën tot God opgezonden.

Zou er redding opdagen, of zouden die golven hun graf wezen? Ach, was de morgen maar aangebroken! En de morgen zou aanbreken, maar onder welke omstandigheden?

Pieter stond van angst en koude te beven. „Jongen”, zegt zijn vader, „gij kunt hier niets doen, ga naar uw kooi en bid daar tot den trouwen God!”

„Maar, vader, vader! ik ben zoo bang; o, mijn lieve moeder! ach, moeder! zie eens, ach...!”

Een golf kwam aanrollen, en wierp het schip omhoog. Pieter schrikte zoo, dat hij plat neerviel, zonder een woord te kunnen spreken. Kramer ontstelde er van. Met behulp van een matroos hielp hij zijn zoon naar beneden en legde hem in zijn bed. Daar lag nu

de arme jongen, geheel alleen, en zoo ver van zijn lieve moeder, die hem in zijn koortsigen droom angstig wenkend verscheen.

't Zal vijf uur in den morgen geweest zijn. Men zag al verwachtend uit naar het Oosten, wellicht zou er met den dag uitkomst komen. Maar alles was nog in het nachtelijke donker gehuld. Een enkele ster schoot haar stralen naar de aarde, maar licht bracht zij niet.

Was het gevaar al groot en de hoop op ontkoming nog gering, veel grooter werd de spanning, toen allen in de verte een lichtje waarnamen. Een kustlicht kon het niet wezen, dus was het een schip. Men kon aan het licht zien, dat het de „Johan Cornelis” naderde.

En waarlijk! daar naderde het fiere fregat „The City of London.” Hoewel sterker gebouwd dan onze logger, was het toch ook een speelbal der golven. Een gedeelte der lading, die uit graan bestond, was reeds nat geworden, en dus bedorven. De reeder zou er wel niet vriendelijk om kijken, maar dacht de kapitein: „Hij mag wel dankbaar zijn, dat wij nog niet genoodzaakt zijn geweest, een deel der lading over boord te werpen.”

Een rukwind wierp het fregat weer verder. Op den logger zag men met vreeze en beving, dat het op hen afkwam. Met opzet? Wel neen, zoo wreed

zou niemand zijn, en vooral geen zeeman, die zelf in nood verkeert. En daarenboven, de lichten op de „Johan Cornelis” waren uitgewaaid, zoodat men van het fregat den logger niet eens bemerkte.

„Schipper, wend het roer!” riep een matroos, doch het was te laat. Het fregat achterhaalde hen. „Nood, nood! help, help!” riepen de matrozen de bemanning van het vreemde schip toe. „Heere, behoed ons, wij vergaan!” hoort men op den logger.

De Engelschen bemerkten spoedig van welken kant het noodgeschrei kwam. Alle beschikbare touwen en ladders werden vastgemaakt en over boord gehangen. Krakend gleed het fregat langs de bakboordverchansing van den logger. Het hout scheurde en spleet. De splinters en stukken vlogen naar alle kanten. Men dacht niet anders, of er was een gat in gevaren, waardoor het water wel naar binnen zou stroomen. Er bleef dus voor onze Hollandsche matrozen niets anders over, dan de touwen en de ladders te grijpen en met achterlating van schip en goet de toevlucht te nemen op het Engelsche schip. Binnen eenige seconden, met een verbazingwekkende snelheid hadden alle matrozen den logger verlaten, en plaats genomen op de „City of London.”

Welk een uitkomst in het bang gevaar. Het schip was wel verloren, en zou met de lading dra zinken; maar toch, hun leven was gered! Zij zouden toch de hunnen weerzien, wellicht reeds na enkele dagen. De arme schepelingen dankten den Heere.

„Jongens, zijn wij er wel allen? Laten we eens tellen!” sprak de schipper. Hij meende niet anders, of allen, van den kleinste tot den grootste, waren gered. Doch dit woord was als een hamerslag, die Kramer trof.

Hoe kon hij hem vergeten, zijn zoon, zijn Pieter? O, hijzelf is gered, maar zijn jongen zit daar ginds

in dat drijvende wrak. Hij ligt daar ziek; wellicht heeft het zeewater zijn kooi al genaderd, zoodat hij worstelt met den dood.

Moet hij dan behouden thuishkomen met achterlating van zijn kind, zijn oudste? En als men dan naar zijn zoon vraagt, zal hij dan niet van schaamte moeten blozen, en zichzelf moeten verwijten zijn vaderplicht verzuimd te hebben?

Schrik en ontzetting grijpt Kramer aan. Met bevende knieën nadert hij den schipper, die in gebroken Engelsch met den kapitein staat te spreken over het rapport, dat beiden bij hun reederij moeten uitbrengen over de omstandigheden, waaronder de aanvaring plaats had.

Kramer vraagt niet, of hij hen in hun gesprek stoort. Met gillende stem roept hij: „Schipper, schipper! mijn jongen, mijn jongen!”

„Wat is het dan met hem?” vraagt de schipper.

„Ach, schipper! mijn Pieter is er nog in. Hij lag te slapen. O, ik vergat hem te redden. Laat ons toch naar het wrak terugkeeren.”

Kramer staart met een angstigen blik naar de donkere stip, die nu en dan achter de hooge golven verdween. Zijn hart klopt hem tegen de borst; zijn geweten beschuldigt hem van achteloosheid, van plichtsverzuim; de gedachte aan zijn tehuiskomst zonder Pieter maakt hem radeloos.

„Zou er nog redding mogelijk zijn?” vraagt Kramer aan den schipper. Deze spreekt er met den kapitein over; maar, o, jammer! het antwoord is beslist ontkennend.

„Ik zou in zulk weer mijn eigen schip er bij kunnen verliezen; ik zou uw leven en dat der overige schepelingen in de waagschaal stellen, wanneer wij naar het wrak voeren. Immers, de golven konden het met zulk een geweld tegen mijn fregat aanwerpen, dat wij schipbreuk zouden lijden, en de zee ons

graf werd. Het is hard, zeer hard, ik gevoel het, maar voor één — zoovele menschenlevens te wagen, dat is onverantwoord. „God zij de ziel van uw zoon genadig!”

Kramer wierp zich uit vrees en wanhoop voorover op het dek. Hij stond weer op, een ijselijke gedachte vloog hem door het hoofd. Hij kon zwemmen, en goed zwemmen ook. Zou hij het wagen in zee te springen, en trachten het wrak te bereiken? Maar de afstand was groot, te groot zelfs voor een geoefend zwemmer, als hij was. En toch, wat was zijn leven waard bij het verlies van zijn zoon? Wat beteekende zijn redding, waar hij zijn Pieter moest achterlaten?

De schipper vermoedde, waaraan Kramer dacht. „Jongen, bedenk, wat je doet, de zee is onstuimig. Gij zijt een kind des doods, zoo ge uw wil ten uitvoer brengt.”

„Ja, schipper, mijn jongen in dat wrak, hij zal vergaan, hij zal wegzinken in de diepte, wanneer ik . . . .” Hier begon Kramer te weenen; hij gevoelde zijn verantwoordelijkheid, maar meer nog zijn onmacht.

„Ik gevoel iets van uw toestand, goede vriend; het is hard uw kind te moeten overlaten aan de onstuimige golven; zelf gered, doch zonder Pieter thuis te komen. Wat zal uw vrouw, zijn moeder, wel weenen! Maar wat zou er van haar en van uw kinderen worden, als wij haar de treurige, de dubbeltreurige tijdning moesten mededeelen, dat gij door de zee verzwolgen werdt, terwijl gij uw zoon wildet redden. Denk daar ook eens aan. Stort uw ziel uit voor God, en wees gelaten in uw lot!”

Kramer lag daar weenend, terwijl hij den Heere vroeg zijn kind genadig te zijn. Wat is de mensch klein, als God hem kastijdt. Maar juist in dien toestand gevoelt hij, wat genade is. Alles van 's menschen zijde zinkt weg, men voelt geen grond onder de voeten, men is los van de aarde, maar er komt licht

in de duistere ziel: Gods liefde verwarmt zijn hart, en doet den sterveling danken voor hetgeen hij nog bezit. „In tegenspoed geduldig!” is een gave, die de wereld ons niet biedt, daarvoor is goddelijk licht noodig.

Op den langen, bangen nacht volgde eindelijk de zoo verbeide morgen. Aan de Oosterkim brak de zon door de wolken, en bescheen de woeste wateren. De storm had uitgewoed, en was nu als geketend. Wat dankbare gedachten bezielde de arme schepelingen; alle vrees was voorbij, en hoopvol zag men de toekomst tegemoet. Onder de matrozen bemerkten wij ook Kramer, met wiens lot allen begaan zijn. Zij trachten hem te troosten, maar hun woorden gaven hem geen vrede. Duidelijk kwamen hem nu de versjes voor den geest, die Pieter op school geleerd, en op het schip zoo vaak gezongen had:

„Ruwe stormen mogen woeden,
 Alles om mij heen zij nacht;
 God, mijn God, zal mij behoeden,
 God houdt voor mijn heil de wacht.
 Moet ik lang Zijn hulp verbeiden,
 Zijne liefde blijft mij leiden.
 Door een nacht, hoe zwart, hoe dicht,
 Voert Hij mij in 't eeuwig licht.

Zijn wij zwak, belast, beladen,
 En terneergedrukt door zorg,
 Dierb're Heiland! onze toevlucht!
 Gij zijt onze hulp en borg.
 Als soms vrienden ons verlaten,
 Gaan wij biddend tot den Heer;
 In Zijn armen zijn wij veilig,
 Hij verlaat ons nimmermeer.”

VII. TERUG IN 'T VADERLAND.

't Is waar, de nacht was voorbijgegaan, en de morgen was gekomen. De storm was bedaard, er bestond geen vrees voor gevaar meer. Kramer zag niets meer van 't wrak, hij wist zelfs niet in welke richting hij moest staren. Hij dachtte het ergste, en nochtans hoopte hij, dat God ook uit deze duisternis licht zou scheppen. Doch mocht het geloof niet beschamen, de menschelijke hoop wordt maar al te vaak teleurgesteld.

Nog dienzelfden dag bereikte „The City of London” de reede van Newcastle, een zeestad aan de Oostkust van Engeland. De Hollandsche matrozen werden aan wal gebracht, en bedankten de Engelschen voor de hulpvaardigheid en menschlievendheid, die zij hun in den nood betoond hadden! Beloonen konden zij nu niet, toch hoopten zij spoedig aan het adres van den kapitein een som gelds toe te zenden, om die onder de bemanning uit te deelen.

Het moet tot eer der reeders, en ook van de regeering gezegd worden, dat dergelijke beloften beter gehouden worden, dan die van den schenker in de bekende geschiedenis van Jozef. Spoedig zond de reeder van de „Johan Cornelis” door bemiddeling van den Hollandschen Consul te Newcastle een flinke som gelds voor de bemanning van „The City of London,” en een kostbaar kunstvoorwerp voor den edelen kapitein.

Daar stonden de Hollanders in den vreemde. Wie zou hen nu helpen? 't Is voorzeker een goede regeeling, dat elke regeering in buitenlandsche steden, die door handel en scheepvaart met haar burgers in betrekking staan, een man aanstelt, die, zoo noodig,

voor de belangen optreedt van hen, wier land hij vertegenwoordigt. Zulk een man heet consul.

De Hollanders vervoegden zich bij den Nederlandschen Consul te New-Castle. Deze teekende hun lotgevallen op, en gaf hun zooveel geld in voorschot, dat zij zich van het noodige konden voorzien. Reeds den volgenden dag vertrokken zij met een stoomschip naar Rotterdam, zoodat zij weldra op de plaats hunner woning aankwamen. Den reeder had men uit Engeland een telegram gezonden van den volgenden inhoud:

„De „Johan Cornelis” is in den storm vergaan. De bemanning is gered.”

Van het ongeval met den scheepsjongen, Pieter, had men niets gemeld.

Bij elke stoomboot, die van Rotterdam te M. aankwam, zag men een aantal mannen en vrouwen staan, die de komst der schipbreukelingen afwachtten. Eindelijk kwamen zij. Een onderdrukt pijnlijk gevoel stond te lezen op het gelaat van den reeder, wien het verlies van het schip met den aanwezigen voorraad haring bijzonder trof. Deze was de bemanning naar Rotterdam tegemoet gereisd, en was dus van alle omstandigheden en lotgevallen goed op de hoogte.

Blijdschap straalde uit de oogen der vrouwen, toen zij haar geliefde echtgenooten weer zagen. Geld en goed was wel weg, maar het leven hadden zij er afgebracht. God had ze haar weer teruggegeven, en wat er verder aan ontbrak, zou wel weer in orde komen. Zoo dacht ook vrouw Kramer; zij wist nog niets van de donkere wolk, die haar boven het hoofd hing. Daar treedt Kramer naar haar toe.

„Wel, man!” zeide zij, „wat ben ik blij, dat je weer hier bent. Ik had u niet kunnen missen. Ik heb geen woorden genoeg om God te danken voor uw redding. Maar . . . , waar is onze jongen, waar is Pieter?”

Kramer zou in tranen kunnen uitbarsten, maar hij hield zich manlijk.

„Moeder,” zei hij, die komt zoo, laat ons maar even vooruitloopen.”

„Nee, man, ik moet eerst mijn jongen zien, mijn lieven Pieter in mijn armen drukken.”

Zij wilde zich al omkeeren om naar de stoomboot te gaan, ten einde haar Pieter te zien. Maar een matroos houdt haar staande en zegt: „Vrouw-tje, ga met uw man naar huis; ik kom zoo met...”

„Nee, neen! ik wil, ik zal, ik moet hem zien,” gilte zij.

Zou haar bange vrees gegrond zijn, zou het schrikbeeld van haar geest werkelijkheid zijn geworden. zou Pieter er wel zijn? „Kramer,” zegt zij, „is mijn jongen op de stoomboot, of...” Meer kan zij niet spreken, zij begint te weenen.

Zij bevindt zich nu tusschen andere vrouwen, die de verschrikkelijke oplossing van het raadsel al vernomen hebben. Met zacht geweld dringen zij haar vooruit, en troosten haar met te zeggen: „Mischien zit hij al thuis, dat hij u wilde verrassen.”

Zou het waar zijn, zou hij vooruitgelopen wezen? Haar hart klopt van spanning, zij gaat zich nu haasten om haar woning te bereiken. Haar man volgt haar. Met bevende kniën, met betraande oogen vreest hij haar te moeten zeggen, dat Pieter op het wrak is achtergebleven.

Doch hij zal het niet behoeven te zeggen. Het huis binnentredende, hoort hij haar reeds gillen. De be-

droefde, wanhopige moeder ziet haar man naderen, zij loopt naar hem toe, en vraagt met doordringende stem: „Is — Pieter — verongelukt?”

Kramer kan niet spreken, hij zet zich op een stoel en begint luidkeels te weenen. Zijn geweten beschuldigt hem, terwijl zijn hart bloedt van smart.

„Ach, mijn Pieter is weg, mijn arme jongen is verdronken! Zwijg maar niet, man! ik zie wel, dat het waar is, beken het maar, hij is niet met u meegekomen!”

„Vrouw”, snikt Kramer. „onze oudste is achtergebleven op het wrak, toen wij aangevaren werden. Wij hadden hem zoo lief, doch hij is niet meer. Gaarne had ik mijn leven voor hem gegeven, maar dat zou hem niet hebben gebaat. Hij is van ons weggegaan — om nimmer meer onder ons dak in te keeren.”

Wie zal de droefheid en de smart schetsen, waarin die eenvoudige lieden gedompeld werden? Geen woorden zijn in staat te zeggen, wat dien avond en dien nacht in dat huis geleden werd. De vrouw, de moeder, die heete tranen schreide over het verlies van haar zoon; de vader, wiens geweten hem beschulddigde, dat er misschien nog redding mogelijk ware geweest, zoo hij bij de aanvaring zich naar beneden had gespoed, om zijn kind te wekken.

In zulke omstandigheden, in zulk een huis der smarte, kan door een aanzienlijke, die den Heere vreest, vaak zooveel goeds gedaan worden. Dit onderzond men ook in het huis van Kramer. Een voorname dame kwam; alles, wat Kramer en zijn vrouw op het harte lag, werd haar medegedeeld.

In droefheid en rouw bieden wereld en ongeloof zoo weinig troost aan de gebrokenen van hart. Waarmede moeten zij ook troosten? Aan een goddelijke Voorzienigheid wordt zoo weinig meer geloofd, hoe zou men dan nog kunnen wijzen op een Godsvertrouwen?

De voorname bezoeker bij Kramer was iemand, bij wie de godsdienst geen dienst deed als een vernis op een ongepolijste oppervlakte, maar in wie het geloof als een levende kracht zich naar buiten openbaarde. Zij had meermalen troost gevonden bij God, op Wien zij alzoo vertrouwde, dat zij niet twijfelde, of Hij zou haar met alle nooddrift van lichaam en ziel verzorgen, en ook al het kwaad, dat Hij haar in dit jammerdal toeschikte, haar ten beste keeren. Zij wist bij ervaring, dat de eeuwige Vader dat doen kon, als een almachtig God, en ook doen wilde, als een getrouw Vader.

De dame, een eenvoudige, oprechte Christin, stortte haar hart uit voor God. De belangen en bezwaren der diep bedroefde ouders werden aan den barmhartigen God opgedragen. Dit bracht eenige verlichting; onderworpen aan Gods wil, zouden zij het verlies dragen, indien er niets meer van het wrak gehoord werd.

Maar toch, een enkel bezoeker had Kramer zeer nauwkeurig ondervraagd naar den toestand van de „Johan Cornelis”. Ja, zelfs had hij de hoop uitgesproken dat zij misschien nog wel iets zouden kunnen hooren van hun zoon, als het den Heere behaagd had, het wrak drijvende te houden. De moeder vooral hoopte nog, maar Kramer, — hij durfde het niet uitspreken — meende den logger in de diepte achter de hooge golven te hebben zien verdwijnen.

VIII. ALS DE NOOD OP HET HOOGST IS!

Voor men zich bij Kramer ter ruste legde, werd de Bijbel ter hand genomen. Niet uit gewoonte, o neen! zie maar eens, welk een diepen indruk die goddelijke woorden maken op het geschokte gemoed der bedroefde ouders.

„Uit de diepten roep ik tot U, o Heere! Heere! hoor naar mijn stem; laat Uw ooren opmerkende zijn op de stem mijner smee kingen. Zoo Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere! wie zal bestaan? Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt. Ik verwacht den Heere, mijn ziel verwacht, en ik hoop op Zijn woord. Mijn ziel wacht op den Heere, meer dan de wachters op den morgen; de wachters op den morgen. Israël hope op den Heere, want bij den Heere is goedertierenheid, en bij Hem is veel verlossing. En Hij zal Israël verlossen van al zijn ongerechtigheden.”

Die verootmoediging, dit gebed gaf kracht'om den langen nacht door te worstelen.

„Ja,” klonk het met innige aandoening van vrouw Kramer's lippen: „Bij den Heere is veel verlossing!” Dat woord ruischte als de stem van een vriendelijke bode door de ziel der bedroefde vrouw.

De morgen brak aan. Tegen 10 uur zag men den besteller van het telegraafkantoor met een telegram in de hand aanbellen bij den reeder van de „Johan Cornelis.” Benieuwd wat dit zijn zou, teekent hij het haastig af. Tot zijn niet geringe verwondering en blijdschap leest hij:

„De „Johan Cornelis” is in beschadigden toestand hier komen aandrijven, en door ons in bewaring genomen. Pieter Kramer is gered; het lot der overige bemanning is ons onbekend.

(w. g.) De Burgemeester van Calais.”

Verstomd staart de reeder voor zich. Kon dit wrak nog zoolang drijven, hebben de matrozen het dan in hun angst niet te spoedig verlaten? Hier leest hij toch, dat zijn schip te Calais ligt. 't Is waar, 't is in de Fransche taal geschreven, maar hij begrijpt

het toch volkomen. Misschien, ja waarlijk, de lading haring nog aan boord.

„'t Zal mij,” zoo zegt hij, „nog heel wat centen kosten, voor het schip hier goed en wel in de haven ligt. Want te Calais zal men het schip met zijn inhoud als strandvonderij beschouwen, en ik moet het eerst loskopen, en dan laten opknappen. 't Is voor mijn beurs een duur grapje; ik heb er een slecht jaar door. Maar komaan, dat zal wel losloopen. Ik zal nu eerst de bedroefde familie Kramer de blijde boodschap gaan mededeelen. Wat zullen zij in hun schik zijn, die arme menschen. Bij hen zal vroolijkheid nu dra de plaats innemen van een benauwdend geest. Laat ik de zaak maar zoo voorzichtig mogelijk aanvatten. 't Zou het eerste geval niet zijn, dat iemand door een blijde verrassing, door een onverwachte uitkomst schrikte. En dan zou het laatste erger zijn dan het eerste.

's Morgens ging de schipper van de „Johan Cornelis” zijn matroos Kramer bezoeken, om te zien, hoe hij het met zijn vrouw in de droeve omstandigheden maakte.

Een smartelijke geschiedenis blijft altijd nieuw, zij wordt steeds met dezelfde nauwkeurigheid verteld, en met dezelfde belangstelling aangehoord. Alle kleinigheden, waarop men anders niet zou letten, worden dan voorname bijzonderheden.

De moeder vroeg weenend, of Pieter niets gezegd had, waaruit men zou kunnen besluiten tot een bang voorgevoel van zijn smartelijk lot. Natuurlijk moest de vader nu getuigen, hoeveel moeite hij gehad had om, wat hij toen kinderlijke vrees noemde, bij zijn zoon te onderdrukken.

De schipper herinnerde aan de wanhopige oogenblikken bij Kramer, toen deze zich aan boord van „The City of London” in zee wilde werpen om naar

het wrak te zwemmen; hoeveel moeite had het niet gekost om hem van dat plan terug te houden. De vrouw sloeg haar handen van angst op de borst, als gevoelde zij aan de eene zijde een mogelijke redding van haar Pieter, maar aan den anderen kant het verlies van haar geliefden man, en met hem het gemis van haar bescheiden dagelijksch brood.

Er wordt op de deur geklopt; verschrikt gaat de moeder naar buiten om te zien, wie daar is.

Misduid het haar moederlijk harte niet, dat zij in elken voetstap dien van haar zoon meent te herkennen. Zij hoopt hem te zien, maar zij wordt teleurgesteld: het is de reeder van het schip.

„Zoo, moedertje! ik kom je eens even opzoeken; is je man thuis, en is de schipper ook binnen?”

Ja, mijnheer! kom binnen; maar kijk niet in 't rond, alles ligt door onze droefheid nog overhoop.”

De reeder stapt de kamer binnen. Weldra is hij natuurlijk met onze beide zeelieden in een druk gesprek gewikkeld. Eindelijk doet hij den schipper de vraag:

„Zeg, schipper, zou je denken, dat de logger spoedig na de aanvaring gezonken zou zijn; de verschansing is — zegt ge — er in splinters afgevlogen, maar zou er ook een gat in het onderschip gevaren zijn?”

„Ja, mijnheer! nauwkeurig kan ik dat niet zeggen; de aanvaring in dien storm, vergezeld met een bulderend en krakend geluid, deed ons niet anders den-

ken, dan dat de „Johan Cornelis” dadelijk in de diepte zou verzinken. Toch dreef hij voort! Tot hoelang? ik weet het niet.”

„Maar zou je dan niet gelooven, dat hij nog geschikt was eenigen tijd te blijven drijven?”

„Ik vrees er wel voor, mijnheer!”

„Er is — zegt men — in Calais een logger komen aandrijven?”

„Een Hollandsche, mijnheer?”

„Ja, schipper een Hollandsche; het zou even goed een andere kunnen zijn; maar toch dacht ik zoo, zou het ook het wrak van de „Johan Cornelis” kunnen wezen?”

Bij deze woorden van den reeder bloost de schipper van schaamte. Kramer en zijn vrouw hebben elk woord nauwlettend opgevangen. De laatste vooral ziet den reeder met eenen scherp blik aan, alsof zij wil doordringen in de geheimen, die hij — naar haar bescheiden meening — stellig bezat. Zij ziet al uitkomst; een logger, en dan nog wel een Hollandsche logger in Calais, in Frankrijk, zoo heel ver hier niet vandaan. O, als hij het eens was! Zij pinkt een traan weg met haar schort. Zij ziet nog eens strak naar den reeder. Zij bemerkt den glimlach — een bode van haar geluk — om zijn lippen spelen, doch dien hij tracht te onderdrukken.

„Hebt gij het nieuws gehoord of gelezen, mijnheer? Op losse praatjes bouw ik niet veel.”

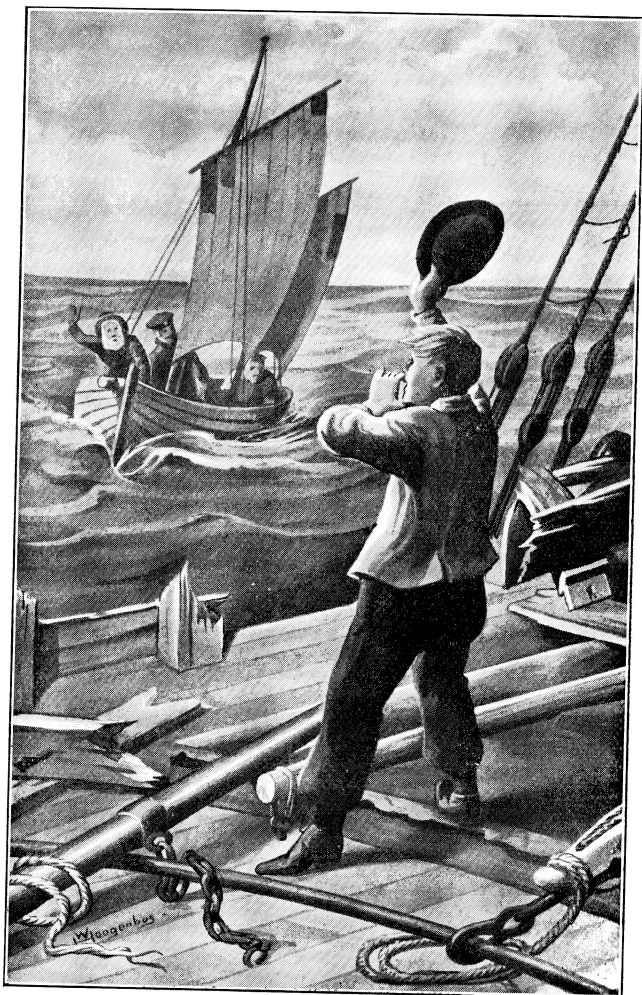
„Nu, zoo denk ik er ook over, schipper, en omdat gij het zoo vraagt, wil ik het u wel zeggen, ik heb het zelf gelezen.”

Vrouw Kramer kan haar ongeduld niet langer bedwingen. Zij moet spreken. Zij wil de waarheid weten.

„Mijnheer, stond er niets bij? Och, mocht ik hem nog eens zien mijn Pieter! Gij brengt nieuws, maar wat ik u bidden mag, vlei mij met geen ijdele hoop. Weet gij den naam van den logger, was er nog iemand

op? Spreek mijnheer! zwijg niet langer. Mocht het den Heere behagen een arme moeder te verblijden met de goede boodschap: „Uw zoon leeft!”

„Nu, moedertje, ik zal spreken. Tot van morgen geloofde ik stellig, dat de logger gezonken was, en uw zoon zijn graf in de golven gevonden had. Maar zie, toen ik straks in mijn kamer zat, werd mij een telegram gebracht, dat een blijde tijding bevatte.”

Langzaam en ernstig werd nu de portefeuille voor den dag gehaald en geopend. Het telegram lag weldra op tafel. De moeder staarde het aan, alsof het woorden waren door Pieter geschreven. Zij kon het helaas niet lezen; alleen de naam van haar kind en van het schip overtuigden haar van de werkelijkheid.

„De „Johan Cornelis” te Calais geland. Pieter Kramer behouden aangekomen.”

„Dat is de zakelijke inhoud van hetgeen ik hier voor mij heb liggen,” zegt de reeder.

„Kan het waar zijn, mijnheer? o, God! wat zijt Gij goed. Mijn jongen, mijn Pieter! wat zal ik mij verheugen u te zien. Ik kan het haast niet gelooven.”

De schipper en Kramer zagen elkander aan. Deze tijding was vooral voor den schipper — het hoofd van het schip — een beschuldiging, dat hij door vrees overmand was bij het verlaten van zijn vaartuig. De reeder en hij wisselden dan ook een veel-beteekenenden blik. Het oog is dan werkelijk de spiegel der ziel.

Bij het heengaan bedankten Kramer en zijn vrouw den vriendelijken reeder hartelijk voor de overgebrachte tijding. Aan de deur liet deze een goudstuk glijden in de hand der matrozenvrouw, en verwijderde zich, voor zij een woord van dank kon stamelen.

„God zegene u!” hoorde hij nog, toen hij eenige stappen gedaan had.

Zoo was de droefheid veranderd in blijdschap. Wie weet, of zij Pieter niet binnen eenige uren in hun

woning zouden zien! Nog een weinig geduld, en dan ontvingen zij hem als uit den doode terug.

Vrouw Kramer gevoelde nieuwe deernis met haar kind, toen zij over hem begon na te denken. „Het lot der overige bemanning” was hem natuurlijk onbekend. Zoo wist hij niets van der anderen redding, en vroeg hij daar ginds in den vreemde: „Leeft mijn vader nog?”

Groot was de belangstelling, die zij van klein en groot, van arm en rijk ondervonden, nu de behouden aankomst van Pieter te Calais bekend werd. De juichtoon kwam hun niet alleen van de lippen, maar ook uit het hart:

„Loof, loof den Heer, mijn ziel! met alle krachten;

Verhef Zijn naam, zoo groot, zoo heilig te achten:
Och, of nu al wat in mij is Hem prees!

Loof, loof mijn ziel! den Hoorder der gebeden;
Vergeet nooit één van Zijn weldadigheden;

Vergeet ze niet: 't is God, die ze u beweest.

Loof Hem, die u al wat gij hebt misdreven,

Hoeveel het zij, genadig wil vergeven,

Uw krankheên kent en liefderijk geneest;

Die van 't verderf uw leven wil verschoonen,

Met goedheid en barmhartigheên u kronen;

Die in den nood uw redder is geweest.”

IX. ALLEEN OP ZEE.

Wij hebben Pieter door zijn vader in de kooi zien brengen. Het luik was gesloten, daar lag hij nu in de voorkajuit — een betrekkelijk groote ruimte — het verblijf van alle matrozen. Hevige hoofdpijn en zenuwachtige aandoeningen deden hem luide weenen.

Zijn kermen verminderde langzamerhand en eindelijk viel hij in slaap. Zijn krachten waren uitgeput; onder zulke omstandigheden was de slaap een zegen voor hem.

Maar hij wist niet, welke gevaren hem boven het hoofd hingen. Wie leeft er eigenlijk, die dit weet? Wat baat het den mensch, of hij waakt, als God hem niet beschermt? Wien God bewaart, is wel bewaard.

Zijn slaap was zoo diep, dat hij niets hoorde van de zeilen, die krakend weggesleurd werden; van de verschansing, die tot splinters geklemd en gedrukt werd. Het hulpgeroep der zeelieden bij de aanvaring was niet tot zijn ooren doorgedrongen. Allen hadden een veiliger verblijf gevonden op „The City of London,” toen hij daar met koortsige rillingen op zijn rustbed lag uitgestrekt.

Het schip was nu geheel een speelbal der golven. Geen menschelijke, maar een goddelijke hand zou de „Johan Cornelis” trots stormen en golven naar een veilige reede sturen.

't Zal 10 uur in den morgen geweest zijn, toen Pieter wakker werd. Hij schrikte, toen hij een blik uit zijn kooi in de kajuit wierp. Alles, wat aan de wanden hing, lag verbrijzeld op den vloer. De klok was stuk; potten en pannen lagen aan scherven; de kisten der matrozen waren omgekanteld; haar inhoud lag verspreid op den bodem. Wat was hier gebeurd? Het schip hobbelt nog wel op de hooge golven, maar den storm — die schrik der zeelieden — hoort hij toch niet meer loeien. Maar, hoe vreemd! hij luistert, 't is zoo stil op het dek! Hij hoort niemand spreken of loopen. Hij roept, doch krijgt geen antwoord. Een hevige onrust maakte zich van hem meester.

Pieter kleedt zich aan, en gaat de trap op naar boven, om zich te overtuigen van hetgeen de vrees hem inluistert. Maar, o wee! het zware luik zit zoo

vast, dat hij er niet de minste beweging in kan krijgen. Doch een Hollandsche jongen geeft niet dadelijk den moed op. Kan hij het met de handen niet klaar krijgen, dan zal hij er zijn schouders onder zetten. En dat helpt. Hij tilt het op, en nu staart hij op het dek van het schip.

Wat ziet hij?

't Is één verwoesting. De verschansing is grootendeels weggerukt; enkele splinters getuigen nog van het geweld, waarmede dit is geschied. Alles, wat los op het schip stond, is verdwenen. De takels en touwen hangen slingerend om den mast. Van de matrozen ziet hij niemand; ook zijn vader niet.

Hij gaat nu de kajuit van den schipper binnen: ook deze is ledig. Zonder vader, zonder schepelingen zwerft hij daar nu op de groote wateren der zee. Waar zouden die mannen nu zijn? Als een vaartuig het wrak gewaar wordt, zal het waarschijnlijk den steven er heen wenden, en hem opnemen. Pieter klimt in den mast om te zien, of een schip of wellicht de kust in de nabijheid is. Mismoedig komt hij evenwel spoedig beneden.

„Hier sta ik — zoo spreekt hij — als een verlatene; wist ik maar, waarheen ik sturen moest. Of ik al ween, wat baten mij mijn tranen; laat ik maar moed houden; voor de zon ter Westerkimme daalt, kan God redding schenken.”

De honger begon hem te kwellen. Een kok, die hem iets smakelijks kon bereiden, was er niet; daarom ging hijzelf naar beneden, smeerde goed wat boter op het harde scheepsbeschuit, sneed eenige schijfjes kaas, en vulde zijnen tinnen kroes met bier, dat vrij zuur was, en wilde gaan eten.

Eerst vouwde hij echter zijn handen om God te danken, dat Hij hem tot hiertoe gered had, en om Zijn goddelijke bescherming in te roepen in zijn eenzaamheid. Hij dwaalde rond als een schaap

zonder herder, en had in waarheid behoefte aan een gids, die hem langs ongebaande wegen ter plaatse zijner bestemming moest leiden.

Onze Pieter, zooals jongens van zijn leeftijd doen kunnen, schikte zich spoedig in zijn toestand. Hij dacht wel aan zijn ouders, maar zich een denkbeeld te vormen van hun buitengewone ongerustheid, dit kwam niet bij hem op. Hij had nu in waarheid het ruim alleen, hij kon doen en laten, wat hij wilde. Als zijn eten op was, zou hij maar weer eens naar boven gaan.

Daar valt zijn oog op eenige sigaren; ze behooren hem wel niet toe, doch dat hij er een opgerookt heeft, zullen de matrozen hem niet kwalijk nemen, als hij ze nog eens levend voor zich ziet. Of zijzelfen ze wel verbruiken zullen, is daarenboven zeer twijfelachtig, denkt hij. Op redding heb ik goede hoop, maar of mijn ontredderd scheepje regelrecht naar den Nieuwen Waterweg toedrijft, zoodat ik van avond of morgen thuis ben, staat zeer te bezien.

Onze jeugdige scheepsjongen, matroos en schipper — hij was nu alles tegelijk — scheen het beneden nog best te kunnen stellen. Hij ruimt de kisten een beetje op, en legt den verspreiden inhoud er in. Daar valt zijn oog op een flesche jenever. „Neen — zegt hij — van dat Schiedamsche vocht heb ik een afkeer. Het maakt zooveel menschen ongelukkig. Ik herinner

mij nog goed dit versje eens geleerd te hebben:

„VERDRINKEN.”

O, diepe zee, o, wijde plas!
 Wat ligt er in uw golven
 Al menigeen bedolven! . . . .
 Maar toch! — hoe groot het aantal was
 Van hen, die in uw afgrond zonken,
 Toch zijn er vrij wat meer verdronken
 In 't klein jeneverglas.

O, diepe zee, o, wijde plas!
 Wie in uw vloed moest sneven,
 Weet, dat zijn dood en leven
 Toch in de hand des Heeren was!
 Maar wie zegt, in wiens hand zij zonken,
 Die in het helsche vocht verdronken
 Van 't klein jeneverglas?”

„Mijn vader drinkt geen jenever, of eenigen anderen sterken drank. Ik ben nog jong, en hoop de verleiding te kunnen trotseeren.”

Nog eenmaal gaat hij naar boven om te zien, of hij iets bijzonders op zee kon gewaar worden. Maar hij bemerkt niets, dan dat het schip wordt voortgedreven door den wind, en zoo de golven klieft. Hij weet geen beteren raad dan als stuurman op te treden, en de „Johan Cornelis” te sturen in de richting door den wind aangegeven. De verschansing was wel weggeslagen, doch er was geen lek in het schip.

Er verliepen zoo eenige uren, zonder dat er iets belangrijks voorviel. Onze jonge stuurman klom in den middag weer in den mast. Hij ziet iets, heel in de verte. Zou het land wezen?

„Een zwarte streep,” roept hij uit, „'t is land, maar of ik in Holland of in Engeland terecht kom,

weet ik niet. Nog een weinig geduld. Dobbert daar ginds geen scheepje? Ja, waarlijk, ik zal maar om hulp roepen."

Zoo hard hij kan, schreeuwt hij met de handen als een scheepsroeper voor den mond: „Nood, nood! help!!”

De drie schepelingen van dat kleine vaartuig vangen het geluid op, dat door den wind wordt medegevoerd. Zij richten hun blik derwaarts, en besluiten er heen te varen. Toen zij den logger naderden, zagen zij den ontredderden toestand, waarin deze zich bevond. Twee van hen komen Pieter te hulp, terwijl de derde hun scheepje naar den wal zal sturen. Die twee mannen willen met Pieter gaan spreken, doch zij kunnen elkander niet verstaan.

„Es-tu Hollandais?” vragen zij.

„Ja,” zegt Pieter, „ik kom uit Holland!”

De gebarentaal moet nu de rol vervullen van de spreektaal. Met stukjes en beetjes merkt hij, dat hij zich op de Fransche kust bevindt, en dat men hem en het schip naar Calais zal voeren.

Een voor een gingen onze Franschen naar beneden om te zien, of zij iets van hun gading vonden. Ach, had Pieter dat kunnen vermoeden, dan had hij de flesch jenever over boord geworpen, toen hij nog alleen was. Want spoedig bemerkte hij, dat zij ze gevonden hadden. Aan hun oogen kon hij zien, aan hun opgewondenheid bemerken, dat zij er al te veel van geproefd hadden. Angstige oogenblikken moest hij nog uitstaan. Zij waren druk met elkander in gesprek, die drinkebroers, maar waarover? Gelukkig keken zij hem niet wantrouwend aan, maar toch, zijn toestand was niet benijdenswaardig.

Hun zakken waren volgestopt met het meest begeerlijke, dat hun oogen in de voor- en achterkajuit zagen. Het andere zouden zij straks wel aan veilige handen toevertrouwen.

De torens der Fransche stad werden al zichtbaar, en Pieter verblijdde zich straks den voet aan den vasten wal te kunnen zetten. Hij zou zijn moeder van zijn behouden aankomst kunnen verwittigen. Spoedig kon hij wellicht naar haar vertrekken om te hooren, wat er van zijn vader en diens medematrozen geworden was.

Calais was spoedig bereikt. Maar dat scheepje zonder zeilen was een vrij onhandelbaar vaartuig. Men kon het niet precies brengen, waar men wilde. Pieter bemerkte dat. Hij wenschte er af te komen; het schip met den inhoud gaf hij voor zich gaarne aan de Franschen ten geschenke. Als hij het leven er maar afbracht.

Wat nu? Na een heftigen woordenstrijd maakte een der Fransche matrozen zich gereed door het niet al te diepe zeenat naar de kust te zwemmen. Men beduidde Pieter door gebaren, dat hij dat ook moest doen. De tranen kwamen den armen jongen in de oogen.

„Zoo dicht bij het land, en mij nu nog aan zulk een groot gevaar blootstellen,” dacht hij.

De Franschen bemerkten zijn vrees. Zij zochten een sterk touw op, en bonden dat stevig vast. Een der zeelieden nam Pieter op, en zette hem op den rug van den anderen. Met de handen stevig om den hals van den vreemdeling vastgeklemd, daalden beiden af in de zee. Gedragen door een gespierd en geoefend zwemmer, naderde de arme schipbreukeling weldra het strand. Spoedig bereikten zij een waadbare plaats, en nu werd de tocht te voet afgelegd.

Daar stond Pieter eindelijk op de Fransche kust. Hij had den vasten grond onder de voeten. Een gevoel van oprechte dankbaarheid bezieldde hem. Onzichtbaar voor der menschen oog, maar door God gehoord, steeg uit zijn zieleenjuichtoon naar boven: „Geloofd zij God, die in den nood mijn redder is geweest!”

X. IN DEN VREEMDE.

Onze Pieter was het voorwerp van meer dan gewone nieuwsgierigheid en belangstelling, die zich op allerlei wijze uitte bij de toegesnelde menschenmassa. Vele vragen werden tot hem gericht, maar hij moest ze alle schouderophalend beantwoorden.

Een medelijdende vrouw, zelve moeder van kinderen, die ter zee voeren, greep den Hollandschen jongen bij de hand. Zij wilde hem meenemen naar haar woning om daar zijne natte plunje, waarin hij stond te bibberen, voor een droge te verwisselen. Maar dat wilde Pieters redder niet hebben.

Hij besloot met hem den weg naar de stad in te slaan om bij den Burgemeester-strandvonder verslag uit te brengen van de verschillende zaken.

Zoo gezegd, zoo gedaan!

Spoedig waren zij ten kantore van Calais' burgemeester. De Fransche matroos richtte zich beleefd tot hem en zeide:

„Mijnheer! dezen middag zeilden wij met ons drieën in zee, toen wij een noodgeschrei tot ons hoorden doordringen van een schip, dat een wrak bleek te zijn. Wij spoedden ons er heen, en brachten het in de nabijheid van het strand. Aan boord vonden wij alleen dezen jongen. Hij schijnt een Hollander te zijn, meer kunnen wij niet van hem te weten komen, aangezien wij elkander niet verstaan. Mag ik u als hoofd der

gemeente belasten met de zorg van dezen jongen zeeman, 't is nog maar een kind.

„Wel zeker,” zeide de burgemeester, zulke menschen, zulke vreemdelingen hebben recht op een menschlievende behandeling. Het zal hem aan niets ontbreken.”

„Maar, burgemeester, hoe moet het met het wrak?”

„Hoor eens, goede vriend, volgens de wet moet het schip als strandvonderij worden aangegeven. Ik zal een waker aanstellen, die er een oogje op houdt. Wil de reederij in Holland het terug laten halen, tegen een billijke vergoeding natuurlijk, mij goed, anders verkoopen wij het: een derde deel is dan voor u en uw vrienden; een derde voor de gemeente, en de rest voor het land.”

De matroos ging heen, en we behoeven zeker niet te zeggen, dat, vóór het schip naar een betere ligplaats gehaald en een waker aangesteld was, de drie Fransche matrozen zorgden hun deel van de roerende goederen uit de beide kajuiten van de „Johan Cornelis” in handen te krijgen. Dat was alvast binnengesmokkeld.

En Pieter? Het duurde niet lang, of hij werd in de gelegenheid gesteld nieuwe droge kleeren aan te trekken. 't Was een andere jongen geworden. Jammer slechts, dat hij tegenover zijn vriendelijken wel-doener stommannetje moest blijven spelen.

„Is er,” zoo sprak de burgemeester, „in Calais niemand, die wat Hollandsch verstaat?”

Men wist niemand, en kon derhalve geen maatregelen nemen. Wel werd aan Pieter een atlas voorgelegd, waarop hij zoo ongeveer kon aanwijzen, waar hij woonde, maar op alle vragen bleef hij het antwoord schuldig.

Tegen den avond evenwel vervoegde zich ten huize van den burgemeester een der pastoors van Calais. Hij had vernomen, dat men iemand zocht, die

als tolk van den Hollandschen jongen kon optreden.

„Ik ben — zoo zeide hij — in België geboren. In mijn naaste omgeving werd naast de Franche taal de Vlaamsche gesproken, en ik geloof wel, dat ik den jongen matroos zal kunnen verstaan. Kan ik u dus van dienst zijn, burgemeester, gij kunt over mij beschikken.”

„Heel gaarne, mijnheer pastoor, gij zult er ons een grooten dienst mee bewijzen. Wij zullen dan den Hollandschen jongen maar dadelijk laten komen.”

Pieter trad weldra de spreekkamer van den burgemeester binnen. De eerste indruk joeg hem vrees aan, toen hij, Protestant, daar een pastoor zag zitten. Met zoo iemand had hij nooit gesproken: wat zou men met hem voor hebben? Hij is ongerust. Hij had in zijn jeugd wel eens boeken en boekjes gelezen, waarin heeren pastoors in een minder aantrekkelijken vorm voor zijn geest optraden. Hij kon zich onmogelijk een pastoor anders voorstellen, dan als een vervolger der Protestanten. En nu stond hij tegenover zoo iemand in levenden lijve, en dat in een vreemd land!

Terwijl de gelachten zich in hem vermenigvuldigden, wordt hij ontnuchterd door het hooren spreken zijner moedertaal. Zijn gelaat heldert op, toen diezelfde Roomsche-Katholieke priester hem in 't Hollandsch aansprak:

„Goeden avond, mijn jonge matroos, hoe gaat het je?”

„Goed, mijnheer pastoor!”

„Hoe heet je, mijn jongen en waar woon je?”

„Ik woon in M., in de provincie Zuid-Holland, dicht bij Rotterdam. Ik heet Pieter Kramer.”

„Zoo, en ik hoor dat je heel alleen met een schip naar Calais bent komen stevenen. Je wist zeker den weg niet goed naar je moeder, is 't wel?”

Pieter glimlachte, maar zweeg.

„Heb je nog een vader, mijn jongen?”

Terwijl de oogen door tranen verduisterd werden, stamelde Pieter: „Ik weet het niet, mijnheer pastoor!”

Langzamerhand kwam de tong los, en onze Nederlandsche jongen vertelde den pastoor alles, wat hij wist. Natuurlijk werd voor den burgemeester alles in 't Fransch vertaald.

Men toonde medelijken met den jongen matroos. De pastoor sprak hem moed in, en verzekerde hem, dat hij weldra zijn moeder zou weerzien.

„Uw vader en de andere matrozen zullen waarschijnlijk wel gered zijn in dien vreeselijken, stormachtigen nacht,” zeide de pastoor.

„Dat geve God!” zuchtte Pieter. De priester vroeg, of hij bij hem den nacht wilde doorbrengen. Schoorvoetend zeide hij, dat dit goed was. Maar eigenlijk vond hij het niet prettig bij een Roomsche te wezen, doch ook die vrees verdween. Toen zij beiden aan tafel gezeten waren, begonnen zij meer vertrouwelijk met elkander te spreken. De pastoor bleef hem nog even hartelijk behandelen, nadat hij begrepen had met een Protestant te doen te hebben. Zijn gewoon gebed voor en na het avondeten moest hij op aandrang van den priester luide opzeggen. Deze eerbiedigde zijn geloof, en verblijdde zich in Pieter een jongen te zien, die God vreesde en een vijand was van sterken drank.

Pieters ouders hadden door bemiddeling van zijn weldoener een telegram ontvangen, wanneer zij hem thuis konden verwachten.

In een kamertje naast het vertrek van den pastoor was een zacht bed toebereid, waarop onze jonge held zijn vermoeide leden kon uitstrekken. Na een dag zoo vol verschillende aandoeningen en gewaarwordingen, was hem de rust zoet. Alles kwam hem nog even voor den geest. Hij vergat de nabijheid van den Roomsch-Katholieken geestelijke en sprak op hoorbaren toon: „Zulke goede pastoors als deze hebben er vroeger zeker niet geleefd. Ik zal mijn leven lang aan hem blijven denken!”

En voor hij de oogen sloot om den zoeten slaap te genieten, gevoelde hij den waren ernst der woorden, die hij uit den aandrang zijns gemoeds luide moest uiten:

„k Wil U, o God! mijn dank betalen,
 U prijzen in mijn avondlied.
 Het zonlicht moge nederdalen,
 Maar Gij, mijn God! begeeft mij niet.
 Gij woudt mij met Uw geest omringen,
 Meer dan een vader zorgdet Gij.
 O, milde bron van zegeningen,
 Zulk een ontfermer waart Gij mij!”

XI. WEER THUIS!

Toen het uur van vertrek aanbrak, zag men Pieter met den pastoor en den burgemeester aan het station te Calais op en neer wandelen. Tot Rotterdam was zijn reis al betaald, en daarenboven was zijn beurs vrij goed gevuld. Het uitzicht verblijdde hem weldra thuis te wezen.

In zijn nieuwe kleeren zag hij er vlug en net uit. Daar komt de trein aanrollen. Pieter kan geen woorden vinden om te bedanken. Een warme handdruk en een traan in het oog verrieden evenwel, wat er in

zijn hart omging. Hij beloofde den pastoor spoedig te zullen schrijven, hoe het met zijn vader en de andere matrozen was afgelopen.

„Nu, mijn jongen! het ga u wel; blijf God steeds dankbaar voor uw redding,” zeide de pastoor hem nog.

De trein rolt weg; nog hoort hij eenige woorden van den burgemeester: hij verstaat ze niet, doch hij gevoelt iets van hun beteekenis.

De menschen, die bij hem zaten in den waggon, wilden wel met hem spreken, doch zij konden elkander niet verstaan: zij moesten dus zwijgen. Het deed hem na eenige uren goed op vaderlandschen bodem met Nederlanders te kunnen reizen, wien hij zijn lotgevallen in 't kort mededeelde. Eindelijk klonk: „Rotterdam! Beurs! uitstappen!” hem als schoone muziek in de ooren. Nog een kleine wandeling en hij bevond zich op de stoomboot, die hem naar zijn ouderlijke woning zou voeren.

De ontmoeting met zijn ouders was treffend. De vader kon niet spreken, toen hij zijn zoon, dien hij nooit meer meende te zullen zien, gezond en wel voor zich zag staan. Zijn moeder viel hem om den hals, en dankte den Heere voor Zijn bescherming haar beiden huisgenooten verleend. Het kind, ver van moeder, ontrukkt aan het vaderhart, in den vreemde overladen met weldaden, en nu weer opgenomen in den huiselijken kring, zwijgt van aandoening en vreugde.

Waarlijk, wonderlijk zijn des Heeren wegen!

Het schip, de „Johan Cornelis”, werd spoedig door den reeder voor goeden prijs uit de handen der strandvonders losgekocht. Een sleepboot uit M. bracht het weldra uit Calais naar de plaats der bestemming, waar het zoo goed mogelijk hersteld werd. En nog ten huidigen dage behoort het tot de visschersvloot, die onze en de buitenlandsche markt van Hollandsche haring voorziet.

INHOUD.

	Blz.
I. DE ZEE	1
II. HET VERTREK	4
III. VER VAN HUIS	9
IV. DE HARINGVANGST	12
V. EEN DONKERE WOLK	15
VI. IN DOODSGEVAAR	18
VII. TERUG IN 'T VADERLAND	24
VIII. ALS DE NOOD OP 'T HOOGST IS!	28
IX. ALLEEN OP ZEE	34
X. IN DEN VREEMDE	41
XI. WEER THUIS!	45

Rotterdam J. M. Bredée.